

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Дизайн середовища»
Кафедра «Дизайн тканин та одягу»

ПОДОЛЬНА Оксана Борисівна

**ФОРМОТВОРЧІ АСПЕКТИ КОСТЮМА В ДИСКУРСІ
ПОСТАПОКАЛІПТИЧНОЇ МОДИ**

*Авторський культурно-інформаційний
проект «Тривожні пророцтва»*

Кваліфікаційна робота
на здобуття СВО «Магістр» зі спеціальності 022 Дизайн
ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

Подольна О.Б.

Науковий керівник: Лагода Оксана Миколаївна,
доктор мистецтвознавства, професор

Харків 2023

АНОТАЦІЯ

Подольна О.Б. «Формотворчі аспекти костюма в дискусії постапокаліптичної моди». Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр» зі спеціальності 022 – Дизайн, ОПП «Концептуальний дизайн в індустрії моди». Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків. 2023.

Дослідницько-практична робота зосереджена на постапокаліптичному наративі та його впливі на специфіку проявів у мистецтві та дизайні. Мета роботи полягає в комплексному аналізі виникнення, формуванні та розвитку постапокаліптичного наративу в літературі та кіномистецтві; у виявленні трансформації цього явища в концепціях формоутворення костюма.

Проаналізовано, систематизовано і укладено періодизацію розвитку постапокаліптичного дискурсу в культурно-історичному контексті: від літератури Шумерської цивілізації до сучасних художніх кінострічок. В роботі описані та наведені приклади кінематографічних костюмів науково-фантастичних фільмів, які, головним чином, вплинули на образотворчі критерії загальної візуалізації тематичного жанру. В процесі дослідження постапокаліптичного наративу встановлено актуальні суспільні та соціокультурні проблеми, відображені в авангардній моді протягом останніх десятиліть. Визначено тематичний зв'язок між постапокаліптичною, футуристичною модою та модою абсурду, які втілено в образно-стилістичних інтерпретаціях. Автор виявляє загальні концептуальні підходи щодо інспірацій у формотворчих аспектах костюма в творчих роботах відомих у світі художників-модельєрів і дизайнерів.

Практична апробація результатів дослідження доводить, що постапокаліптичні формотворчі аспекти – це не лише напрямок авангардної моди в сучасному дизайні костюма, але й дієвий спосіб критичного мислення для розробки перспективних дизайн-колекцій в індустрії моди майбутнього.

Ключові слова: апокаліпсис, постапокаліптична мода, формоутворення костюма, дизайн, авангард, епатаж, футуризм, абсурдизм.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ПОСТАПОКАЛІПТИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА В ДИЗАЙНІ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПИТАННЯ, ДЖЕРЕЛА І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	10
1.1. Періоди формування постапокаліптичного нарративу у всесвітній історії та культурі.....	10
1.2. Формування концепту постапокаліптичного нарративу в культурі постмодерну.....	19
1.3. Етапи формування та трансформація формотворчих аспектів постапокаліптичного вбрання у кінематографі.....	26
Висновки до першого розділу.....	32
РОЗДІЛ 2. ПОСТАПОКАЛІПТИЧНА МОДА. АНАЛІЗ ЗРАЗКІВ У СВІТОВІЙ ДИЗАЙН-ПРАКТИЦІ	34
2.1. Образно-стильові перетворення в костюмі під впливом постапокаліптичної думки	34
2.2. Характеристика формоутворення костюма в постапокаліптичній моді сучасності.....	39
2.3. Тенденції в дизайні одягу постапокаліптичного спрямування (аналіз робіт-аналогів на 2024 рік).....	43
Висновки до другого розділу.....	45
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОГО КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ «ТРИВОЖНІ ПРОРОЦТВА».....	47
3.1. Вибір і обґрунтування джерела натхнення.....	47
3.2. Тематичний мудборт як візуалізація асоціативних зв'язків з джерелом творчості.....	49
3.3. Формулювання авторської концепції проєктної розробки.....	52
3.4. Фор-ескізи згенеровані за допомогою штучного інтелекту.....	54
3.5 Ескізний ряд колекції одягу «Тривожні пророцтва».....	59

3.6 Технічний малюнок однієї моделі з колекції.....	67
3.7 Пошук вирішення композиційно-графічної частини проєкту.....	68
Висновки до третього розділу.....	69
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Постапокаліптичний наратив – це необмежене поле для роздумів про причини й наслідки екологічних і геополітичних проблем людства. Загальна тематика розширюється з року в рік не тільки в літературі, але, насамперед, фізично – як матеріалізований вираз метафізичного існування художника-творця, що є проекцією наукової фантастики в кінематографі, в гейм-індустрії, в дизайні, в скульптурі, у розробках інноваційних технологій тощо. Рефлексія дизайнерів з приводу постапокаліптичного існування та пристосування до припустимо нових умов життя на протязі більш ніж трьох десятиліть є актуальною темою для свідомості та креативної творчості дизайнерів fashion-індустрії. Їх роботи вже стали канонічним трактуванням постапокаліптики та стають підґрунтям для наступного переосмислення, пошуку й трансформації загального образу костюма. Історія сьогодення свідчить, що катастрофи можуть бути зовсім беззвучними, як наприклад епідемія захворювань з тяжкими наслідками та втратами. Ці умови створили нові задачі та пошук ефективних рішень в складних обставинах, результатом чого став розвиток віртуального існування в діджитал просторі. Дизайн одягу опановує передовий метод віртуального створення образів і одягу. Нестандартний метод трактування творчої думки, який до глобальної епідеміологічної кризи сприймався як абсурд і безглуздя, але цей підхід надав максимум свободи для вираження та став найекологічнішим у виробництві. Пошук ідей в межах постапокаліптичного виживання, є однією з головних проблем в концептуальному дизайні, що має багато прихильників і залишається актуальною на протязі багатьох десятиліть у світовій культурі.

Науково-фантастичний світ знайшов своє відображення в постапокаліптичній моді, яка базується не тільки на сумному, засипаному попелом сірому виживанні, але включає в себе футуристичні, абсурдистські пошуки та естетизацію потворного. Незважаючи на суперечності з приводу

загальної витонченості подібних стильових і формотворчих засобів, довгий час подібні дизайн-продукти відносили до проблематики неформальної самопрезентації, але з приходом нових поколінь споживачів та нових лідерів думки ситуація під їх впливом змінювалась. Ще вчора той чи інший тематичний дизайн виглядав як абсурд чи щось неможливе, а вже сьогодні світова промисловість у виробі масового виробництва впроваджує представлену дизайн-форму, колір та елементи. Діджиталізація відкрила та продовжує відкривати нові можливості самовираження суспільства в культурній та інтелектуальній сфері.

Футиристична та абсурдистська тематика знайшла широке застосування в постапокаліптичній моді, яка сьогодні трансформувалась в історію-розповідь і є основою ДНК брендів, слугує відображенням нового концептуального підходу до існування в певних умовах. Штучний інтелект представив нові дизайн-ідеї через неймовірно реалістичні віртуальні репрезентації, які сформували нові теми для обмірковування. Джерелом натхнення та дослідження виступає глобальне поле постапокаліптичної моди, психологічний стан, футиристично-абсурдистські напрямки для виявлення формотворчих аспектів в дизайні костюма, які впливають на захоплення емоційного та підсвідомого. Дизайнери проєктують речі-символи, створюючи настрій, що є одним із способів формотворення, де за допомогою костюма втілено емоційне та асоціативне відображення внутрішнього стану і світогляду людини в межах сучасності та поза нею. Вказані процеси в дизайні одягу в дискурсі постапокаліптичних ідей залишаються практично не дослідженими.

Мета дослідження – провести комплексний аналіз формотворчих процесів у дизайні одягу в дискурсі постапокаліптичного наративу і виявити ключові аспекти формоутворення в сучасній постапокаліптичній моді.

Основні завдання дослідження:

- *проаналізувати і систематизувати* наукову і спеціальну літературу з теми, різнопланові джерела дослідження;

- *виявити* основні етапи формування і розвитку пост апокаліптичного дискурсу в дизайні костюма, чинники, що впливали на нього;
- *визначити* особливості методів і підходів у проектуванні одягу, формотворчі аспекти дизайну костюма в постапокаліптичній моді;
- *окреслити* тенденції розвитку формоутворення костюма в дискурсі постапокаліптичної моди в умовах сучасності;
- *спроектувати* авторську колекцію одягу і виготовити в матеріалі одну модель з колекції.

Об’єкт дослідження – постапокаліптична мода як напрямок креативної творчості, обумовлений особливим наративом і процесом формотворення.

Предметом дослідження визначено формотворчі аспекти костюма, які реалізуються в дискурсі постапокаліптичної моди сучасними світовими дизайнерами одягу.

Межі дослідження постапокаліптичного наративу, що бере свій початок ще в Шумерській цивілізації та, трансформуючись, існує й на початку XXI ст., відносно дизайну одягу обмежено другою половиною XX століття. Вивчення формотворчих аспектів костюму розпочинається з 1980-х років, оскільки саме у цей період виникає та розвивається напрям постапокаліптичної моди. В умовах, коли поступово стираються грані між відчуттям реальності та віртуальним світом відбувається зміна уявлень про красу та естетичні норми в суспільстві. Віртуальне постає не тільки як новий метод проектування, але й як світогляд, як філософія для сучасних і майбутніх дизайнерів, інтегруючи їх в екологічний підхід та мислення.

Джерела і методи дослідження: зарубіжні та вітчизняні матеріали – наукові статті, тематичні публікації, книги, журнали та електронні ресурси. Зразками візуального матеріалу виступають: фотографії, колекції дизайнерів чи окремі моделі, результати експериментів дизайнерів, які працюють у напрямку безвідходного виробництва. У роботі комплексно застосовуються такі методи дослідження, як: історично-порівняльний, образно-стилістичний,

формально-конструктивний аналіз, системний підхід, дедукція, абстрагування, систематизація та експеримент.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що обрана тема комплексно досліджується вперше. В роботі показано, як виникає, формується і розвивається постапокаліптичний наратив у різних сферах культури і мистецтва, яким чином він проникає в моду, обумовлює формування концептуального підходу щодо формоутворення костюма як дискурс, що має власні ціннісні, образно-стилістичні та формотворчі аспекти. Дизайн костюма в дискурсі постапокаліптичної моди в наш час набуває особливої актуальності, впливає на розвиток індустрії моди, формує її екологічно орієнтований напрямок розвитку і визначає його тенденції. Віртуальне відображення фантазійного буття надає безмежний простір для осмислення реальності в межах абсурду та новітніх технологій, що сприяє формуванню нових експериментальних дизайнерських практик.

Практична цінність роботи полягає в тому, що за результатами дослідження розроблено колекцію одягу та виготовлено одну модель із спроектованого модельного ряду. Отримані результати практичного застосування фантазійної моди можна використовувати у подальшій практичній роботі з проектування одягу, що трансформується, із застосуванням методів апсайклингу.

Структура і обсяг пояснювальної записки: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура розділів роботи зумовлена поставленими метою та завданнями, специфікою опрацьованих матеріалів, що досліджувалися.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СВО «МАГІСТР» ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 022 ДИЗАЙН, ОПП «КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ДИЗАЙН» на тему: «ФОРМТВОРЧІ АСПЕКТИ КОСТЮМА В ДИСКУРСІ ПОСТАПОКАЛІПТИЧНОЇ МОДИ «ТРИВОЖНІ ПРОПОЦТВА»»

Мета дослідження – проаналізувати вплив естетики посткапіталістичного нівелювання у дизайні одягу в дискурсі посткапіталістичного нівелювання у вигляді естетичного аспекту формування в сучасній посткапіталістичній моді. Основні завдання дослідження:

- проаналізувати і систематизувати наукову і спеціальну літературу з теми дослідження; аналізувати дослідження;
- визначити основні етапи формування і розвитку посткапіталістичного дискурсу в дизайні костюма, зокрема, що впливає на нього;
- визначити особливості мистецтва і поведінки у проєктуванні одягу, формуючи естетику дизайну костюма в посткапіталістичній моді;
- описати тенденції розвитку формування костюма в дискурсі посткапіталістичного нівелювання в умовах сучасності;
- описати авторську концепцію одягу і виготовити в матеріал одяг моделі з колекції.

Об'єкт дослідження – посткапіталістична мода.

Предмет дослідження – формотворчі аспекти костюма.

Етапи формування посткапіталістичного наративу у воєнній культурі та моді

Тенденції в дизайні одягу на 2024 рік

Концепція

Концепція проєкту базується на проблемі існування людства та на загрози до його зникнення, що в останні часи при різноманітних катаклізмах чи в посткапіталістичний період дозволяє пережити і відкрити сили та націю. Ми живемо в останній період, коли за всіма війнами не лише в нашій країні, незалежно перемісти епіцентрі конфліктів з величезним впливом на всю планету, а в останній періоді нова хронологія навіть повільно, але поступово змінює людство, кожен день новими кодами частини намагається на Трієті Сеттлзу відродити. Коли людина стає скарбом такого жаку, виникає питання, чи є в такому світ щось більше ніжлюдське, чи є сенс далі існувати? І відповідь лежить не тільки у нас, але й по всьому транслює в нашу обличчя. Дизайнери на професійному рівні демонструють характерність колекції використовувати такі тенденції.

Ключова ідея розробки полягає в тому, що людина сприймає все на емоційному рівні, що впливає на поведінку стан та на її поведінку, а будь-яке нове сприйняття може бути на тому рівні позитивним. На тривалий час, людина приходить до такого колекції, що не тільки в разі війни, але і колекції з любов'ю людини подорожує змучення та страждання. Ви не тільки можете зрозуміти для себе, але і людина не впадає в розпач, вона не може побачити «світло в кінці тунелю». Страх охоплює людину і вона починає жити стражданням, тому їй, що на підсвідомості – «бачити життя, але не жити, як-би життя смерті» і саме тут закріплюється та триває боротьба.

Формотворчі аспекти авторської колекції з дизайном нівелювання та асоціативний мовний код, який людина відображає емоційно і звуковий страс, виражаючи емоції, які спонукають, безпорадність та безвихідь. Саме тут – на межі триває боротьба, людина знаходить сили захистити себе, вона починає поводити своїм стражданням в очі та зрозуміти, що робити далі. Особистість має намір захистити «носон творчості» і негнати – залишитися як людина, яка впродовж часу, людина впаде в таку, яка в останній обличчя, які спонукають до одягу – це і бачити життя і це і страждання.

Робота окупає-обскурація Лінна Чадика, одного з засновників повільного оптимістичного наративу «полює страшу», незграбні і незручні повільні форми, гострі кути, шпигли, несумісна динаміка в металевих тубах, на думку автора, відносно відображає негативний емоційний прошарок і дозволяє відобразити чіткі, концептуально-асоціативні аспекти, які на емоційно-інтелектуальному, так і на формально-структурному рівні посткапіталістичної моди.

Розроблено сім мільйонів-графічних ескізів модаль – комплекти жіночого повільного одягу для «останньої» споживачки за класифікацією Г. Лопі, в самі для «чистоти». Висока група молодша (18-25 років) і середня (30-45 років). Модаль споживачки емоційно таких стилів, як: футуризм, техно, авангард, класичний та сучасний, що представлені в даних.

Джерело натхнення

Джерело натхнення проєкту виступає творчість британського скульптора абстрактніста Лінна Чадика, творчість з засновника ілюмінативного культурного напрямку «смерть страшу». Лінн Чадика (1914-2023 рік) відомий своїм виразним абстрактним стилем у скульптурі. До того як стати в мистецтві скульптурою, він займався високою спеціалізацією у мистецтві латунки. У своїй творчості він використовував металеві порожні матеріали, такі як метал і сталь, хочаби цей вибір був обумовлений його баченням і другою світовою війною. Створи повільності або як «смерть страшу» форми, не чітко знаходячись на межі абстрактного вираження душі.

Мудбор

Формотворчі створення для допомоги ШІ

Етапи виготовлення

Деталі

Фото загального образу

Автор проєкту: Оксана Подольна. Керівник: док. мист., професор Оксана Лагода. 2023 рік.

Експериментальна модель, виготовлена в матеріалі

